

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝ ΤΑΓΜΑΤΟΣ

Πώς η πλατεία
Ανακτόρων
έγινε πλατεία
Συντάγματος...

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΤΟΠΟΣΗΜΟ

Ηταν το βράδυ της 2ας προς την 3η του Σεπτεμβρίου 1843 όπου ο στρατηγός Μακρυγιάννης με πλήθος λαού και στρατιωτών απαιτούσαν από τον Όθωνα συνταγματικά δικαιώματα. Ο Όθων συμφώνησε. Έτσι η πλατεία που ονομαζόταν ως τότε πλατεία Ανακτόρων ονομάστηκε πλατεία Συντάγματος. Ταυτόχρονα γίνεται το γνωστότερο ΤΟΠΟΣΗΜΟ στην Ελλάδα, η πλατεία Συντάγματος με την Ελληνική Βουλή που πρώτα ήταν τα βασιλικά Ανάκτορα και η κατοικία του Όθωνα. Με απόφαση του Ελευθέριου Βενιζέλου, το 1929 τα Παλαιά Ανάκτορα στεγάζουν την Ελληνική Βουλή. Διαχρονικά η πλατεία Συντάγματος ήταν το ΤΕΛΙΚΟ σημείο συνάντησης όλων των συμφωνιών ή αντιπαραθέσεων της πολιτικής. Εκεί κατέληγαν ή από εκεί άρχιζαν τα πολιτικά, οικονομικά, πολιτιστικά, κοινωνικά γεγονότα. Βασιλείς, στρατιωτικοί, πολιτικοί, κόμματα, απεργιακά κινήματα, διαμόρφωση κοινωνικών τάξεων, μεγαλοπρεπείς κηδείες τιμής ή διαμαρτυρίες, εθνικές παρελάσεις... και συγκεντρώσεις «αγανακτισμένων» γενικώς και αορίστως ή

για συγκεκριμένο λόγο. Η φράση «κατεβαίνουμε στο Σύνταγμα» εκφράζει αυτό που γράφουμε.

Εκεί η διαμαρτυρία του Μακρυγιάννη εναντίον τον Όθωνα. Εκεί ο «ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ» που πολεμά το «ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ» εναντίον των κάθε λογής παρατάξεων εσωτερικών ή εξωτερικών, εκεί που ο πατέρας του Όθωνα Λουδοβίκος ο Α' επέλεξε για ανάκτορο του γιου του, εκεί οι δεξιώσεις της αριστοκρατίας και του πλούτου, εκεί οι διαδηλώσεις της εργατιάς, εκεί τα κόμματα της πλουτοκρατίας και του σοσιαλισμού και του καπιταλισμού, εκεί η Δημοκρατία, εκεί τα τανκς του Παπαδόπουλου την 21η Απριλίου 1967, εκεί οι ενθρονίσεις, εκεί οι εκθρονίσεις, εκεί η λογοκρισία, εκεί η φωνή της δημοκρατίας. Εκεί οι υπογραφές των Δανείων που αλυσόδεσαν την Ελλάδα, εκεί η προδοσία των υπογραφών, εκεί η διαμαρτυρία για τις Μεγάλες Δυνάμεις, εκεί ο Δεκέμβρης του 1944 με το ΕΑΜ, εκεί οι αντιστασιακές δυνάμεις και οι ανένδοτοι αγώνες, εκεί και τα οικονομικά σκάνδαλα με τις διαρρυθμίσεις δήθεν της φυσιογνωμίας

της, όπως π.χ. η πλακόστρωση με μάρμαρα από το Νεκροταφείο και οι περίπατοι των ανύποπτων πάνω στις ταφόπληκες που ο Δήμος Αθηναίων τοποθέτησε και έκανε τους εργάτες κι ανατριχιάζουν βλέποντας ονόματα πεθαμένων από την κάτω όψη... Εκεί τα «θα», εκεί τα ψέματα, εκεί οι πηλαστικές σημαίες του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ., εκεί οι λαοπλάνοι, εκεί η κοροϊδία, εκεί οι Σωτήρες, εκεί η μεγάλη συμβολική «ταφόπληκα» των ονείρων χιλιάδων νέων και πολλών περήφανων γηραιών οι προσδοκίες...

Με τις σημερινές συνθήκες ελαφρά θυμηδία προκαλεί και ο τρόπος επιλογής της τοποθεσίας για κατοικία του βασιλιά Όθωνα. Τα ανάκτορα άρχισαν να κτίζονται το 1836 και τελείωσαν το 1847. Η επιφάνεια ήταν 6.950 τ.μ. και τη δαπάνη ανέλαβε το Βασιλικό Ταμείο της Βαυαρίας, η οποία όμως δαπάνη θεωρήθηκε ως Δάνειο που έπρεπε να εξοφλήσει ο Όθων, κάτι που έγινε χρέος της Ελλάδας προς το βαυαρικό Δημόσιο, την εξόφληση του οποίου πέτυχε ο Βίσμαρκ το 1878 με τη συνθήκη του Βερολίνου. Τα σχέδια του κτηρίου έγιναν από

Η οδός Ερμού στη διασταύρωσή της με την πλατεία Συντάγματος

Η οδός Ερμού, ο παλαιότερος εμπορικός δρόμος της νεότερης Αθήνας, πήρε το όνομά της από τον θεό του εμπορίου Ερμή. Στα τέλη της δεκαετίας του 1830 αποκτά λιθόστρωτα πεζοδρόμια. Στις δύο εκατέρωθεν πλευρές της κτίζονται εμπορικά καταστήματα ενώ οι όροφοι στεγάζουν εργαστήρια, κεντήστρες, μοδίστρες, καπελούδες και τις κατοικίες των εμπόρων.

Από την περίοδο του μεσοπολέμου ήδη, κατεδαφίζονται τα παλιά νεοκλασικά και αντικαθίστανται από τις πρώτες πολυκατοικίες. Μετά τον πόλεμο και κυρίως κατά τη δεκαετία του '60 η κατοικία εγκαταλείπει οριστικά την οδό Ερμού ενώ στους ορόφους των πολυώροφων κτιρίων που όλο και αυξάνονται, στεγάζονται γραφεία και βιοτεχνίες.

Η φωτογραφία έχει τραβηχτεί το 1966 από την πλατεία Συ-

ντάγματος. Διακρίνεται αριστερά στην αρχή της οδού Ερμού το ξενοδοχείο Ηλέκτρα, που μόλις έχει αρχίσει να λειτουργεί. Στη διασταύρωση με την οδό Βου-

λής, το πεντάωρο κτίριο του ξενοδοχείου Τουρίστ, από τα τελευταία κτίρια που κτίστηκαν στην Αθήνα σε νεοκλασικό ρυθμό. Σήμερα έχει μετατραπεί σε

πολυκατάστημα. Στο βάθος το μικρό εκκλησάκι της Καπνικαρέας.

Χαρακτηριστική είναι η μεγάλη κίνηση των τροχοφόρων.

τον αρχιτέκτονα Γκάιρτνερ, τη ζωγραφική ανέλαβαν οι ζωγράφοι Σράουντολφ Γιόχαν, Χαλμπρέιτερ Ούρλιχ και Κράντσμπεργκερ Γιόζεφ... Αρχικά το παλάτι θα χτιζόταν στην πλατεία Ομονοίας σύμφωνα με σχέδια του Κλεάνθους, ενώ ο Κλέντσε πρότεινε να γίνει στους Αγίους Ασωμάτων με κήπο το Θησείο. Το Θησείο κρίθηκε τóπος ανθυγιεινός. Τότε προτάθηκε ο σημερινός τόπος της Βου-

λής, ο λόφος Αγίου Αθανασίου, πάνω από την Μπουμπουνίστρα όπως λεγόταν η τοποθεσία. Η παράδοση λέει ότι εκτός από τους επιστήμονες υγειονόμους Βαυαρούς, οι Έλληνες διαπίστωσαν ότι ο λόφος του Αγίου Αθανασίου ήταν υγιεινότερος με τον εξής τρόπο: Κρέμασαν τρία σφαγμένα αρνιά στους Ασωμάτων, στην Ομόνοια και στον λόφο Αγίου Αθανασίου. Το αρνί του λόφου

Αγίου Αθανασίου βρόμισε τελευταίο και αυτό ήταν απόδειξη ότι το μέρος ήταν υγιεινότερο. Υπήρχε ακόμα και μια άποψη Ελλήνων το παλάτι να κτισθεί στην Ακρόπολη, στον χώρο μεταξύ Παρθενώνος και Ερεχθείου και τα σχέδια είχαν εκπονηθεί από τον Γερμανό αρχιτέκτονα Σίνκελ. Ο πατέρας Λουδοβίκος αντέδρασε σ' αυτή την πρόταση και πρότεινε τη σημερινή θέση.

Τα σχέδια της πηλατείας Συντάγματος από τους αρχιτέκτονες Κλεάνθη και Σάουμπερτ προέβλεπαν η τοποθεσία Ερμού και Σταδίου να γίνει πνευματικό κέντρο με κυκλική πηλατεία την πηλατεία Μουσών που θύμιζε τον κήπο Μουσών του Θεόφραστου, που ήταν και ο πρώτος βοτανικός κήπος του κόσμου, που ποτιζόταν από τα νερά του Ηριδανού ποταμού. Περισσότερες πληροφορίες για την Αθήνα μπορείτε να βρείτε στο βιβλίο του Διον. Ηλιόπουλου «Εν Αθήναις κάποτε», εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Στην πηλατεία Συντάγματος εξεφωνήθησαν και οι πιο ιστορικοί λόγοι όπως στο κτίριο γωνία Καραγεώργη Σερβίας και πηλατείας, ομιλία Ελευθερίου Βενιζέλου μετά τη συνθήκη Σεβρών και Γ. Παπανδρέου μετά τη λήξη της Γερμανικής Κατοχής (Οκτ. 1944).

Από το μπαλκόνι 5ου ορόφου της οδού Όθωνος 6 όπου εργαζόμουν ως διευθυντής

ΑΘΗΝΑ, ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ και Καραγεώργη της Σερβίας, 29 Αυγούστου 1946. Διαδήλωση βασιλοφρόνων λίγο πριν από τη συγκέντρωση που έχει οργανώσει για τις 6.30 το απόγευμα η φιλοβασιλική Λαϊκή Επιτροπή για το Δημοψήφισμα της 1ης Σεπτεμβρίου. Στο πλήθος ομιλεί ο πρόεδρος της Αντ. Μπενάκης και διαβάζεται μήνυμα του απουσιάζοντος στη διάσκεψη των Παρισίων πρωθυπουργού Ντίνου Τσαλδάρη

υποκαταστήματος της INTERAMERICAN, 1980, είχα την τύχη να παρακολουθήσω «ζωντανά» πάμπολλες ιστορικές ομιλίες αρχηγών κομμάτων και του Εθνάρχου Μακαρίου, του Κων. Καραμανλή, του Α. Παπανδρέου, του Κ. Μητσotάκη, του Κ. Σημίτη, του Χ. Φλωράκη, του Α. Κύρκου, του Γ. Μαύρου κ.λπ., παρελάσεις, κηδείες, συναυλίες, ορκωμοσίες, επιταφίους, δοξολογίες. Είδα τις αφίξεις Κ. Καραμανλή στο Σύνταγμα, του Μακαρίου, πορείες, συλλληλητήρια, το πέρασμα των τανκς και τη στάθμευσή τους. Επετείους Πολυτεχνείου κ.ά. γεγονότα στο κέντρο της Αθήνας αφού εκεί γύρω στην πηλατεία Συντάγματος πέρασα περίπου 45 χρόνια της ζωής μου:

Φοιτητικά χρόνια σε Πάντειο και Νομική Αθηνών (Συγγρού, Σόλωνος, Ακαδημίας, Σίνα κ.λπ.), εργασία στο Οφθαλμιατρείο Αθηνών (Πανεπιστημίου και Σίνα), ασκού-

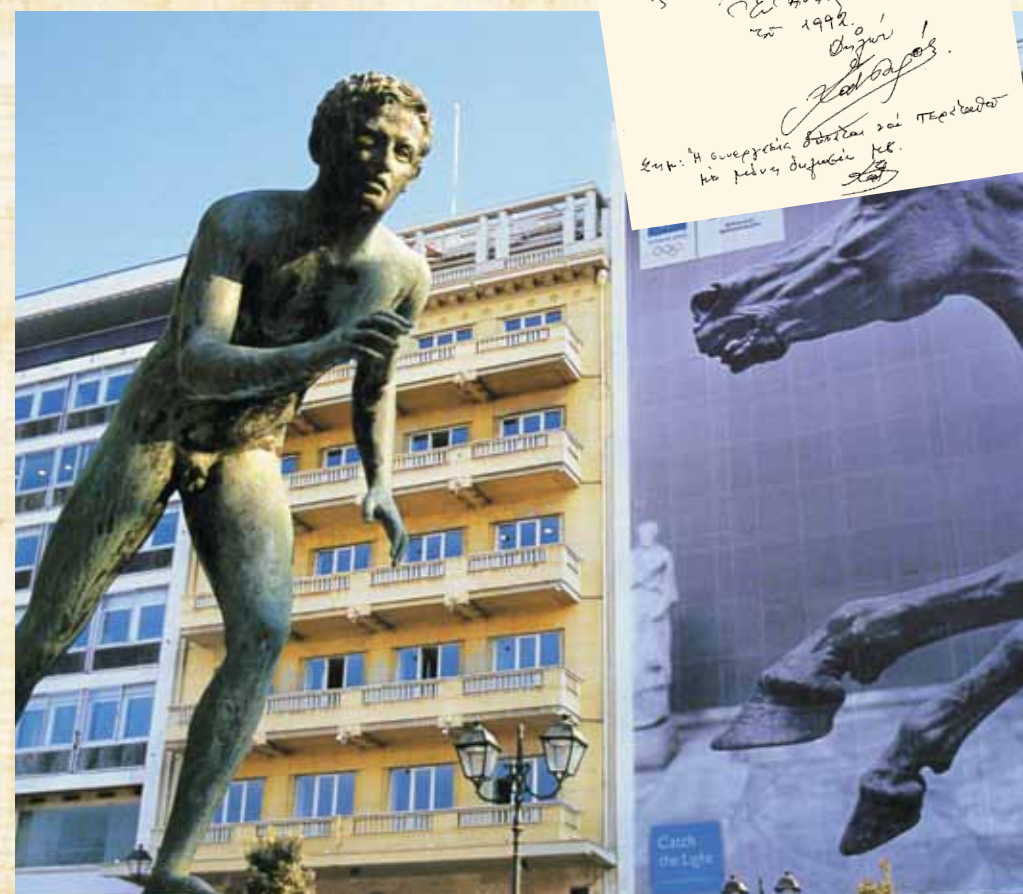
Αθήνα Τρόλεϊ Μπας

Το 1953 κυκλοφόρησαν στην Αθήνα τα πρώτα 48 τρόλεϊ. Ήταν ιταλικά και είχαν παραγγελθεί στην εταιρεία «Alfa Romeo». Τα πρώτα τρόλεϊ τοποθετήθηκαν στις γραμμές Πατήσια - Αμπελόκηποι και Κυψέλη - Παγκράτι.

Στη φωτογραφία ένα τρόλεϊ της γραμμής Πατήσια - Αμπελόκηποι στρίβει από τη λεωφόρο Αμαλίας προς την Πανεπιστημίου. Παρ' όλο ότι η φωτογραφία από πίσω έχει ημερομηνία 16-09-65, η λήψη πρέπει να είναι πολύ παλαιότερη, εφόσον το Μέγαρο Δημητρίου - Μεγάλη Βρετανία δεν έχει ακόμη καταδαφιστεί για να δώσει τη θέση του στο πολυώροφο κτίριο που το αντικατέστησε.

Το συμφωνητικό συνεργασίας με τον Μιχάλη Κατσαρό

Πίσω από τον αθλητή, τα γραφεία Όθωνος 6, όπου έζησα 30 χρόνια

πεδα «για να πάρουν ανάπτυξη», όπως έγινε πρόσφατα με πρόταση να πάει κάπου εκτός Αθηνών η Βουλή και έκανε την καθηγήτρια Αρχιτεκτονικής Μαρία Αδάμη να διαμαρτυρηθεί φωνάζοντας ότι κάτι τέτοιο «θα κατέστρεφε το πιο συμβολικό και ταυτόχρονα δρών τοπίο της πόλης και επιπλέον θα εξαφάνιζε έναν τόπο έκφρασης του λαϊκού αισθήματος ενωπίων των εκλεγμένων αντιπροσώπων του».

Πηγές φωτογραφιών:

1. Μακρυγιάννης - Όθων
2. Κηδεία Παπανδρέου Α. και Γ.
3. Ομιλίες κομμάτων
4. INTERAMERICAN
5. Παλιές φωτ. γκραβούρες
6. Παλαιά Βουλή - βιβλίο
7. Οφθαλμιατρείο
8. ΕΑΜ - 1944
9. Αρχείο ΕΑΜΕ «Ο Μικρός Ρωμηός»

Η πλατεία Συντάγματος, φωτογραφημένη από Αμερικανό αθλητή, τις ημέρες διεξαγωγής των Πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων των Αθηνών. Διακρίνονται άμαξες καθώς και ο ιπποσιδηρόδρομος. Φωτογραφικό Αρχείο ΕΑΜΕ «Ο Μικρός Ρωμηός»

Στην πλατεία Συντάγματος έχω σκόρπιες θύμψεις απ' την μικρή ζωή μου που πολλή χρόνια της τα «στρίμωξε» εκεί γύρω στους δρόμους της.

Στο ξενοδοχείο NJV-MERIDIEN, μετέπειτα ATHENS PLAZA, εργαζόταν η Μαρία η γυναίκα μου που τα βράδια φεύγαμε μαζί για το σπίτι. Πριν χτιστεί το ξενοδοχείο και οι δύο τελευταίοι όροφοι και γίνει ξενοδοχείο του Βαρδινογιάννη και της AIR FRANCE, εκεί έμενε και η οικογένεια Βαρδή Βαρδινογιάννη. Κάποια μέρα ο Παύλος βρήκε την πεθερά μου στο αεροπλάνο για Χανιά, τέλος δεκαετίας του 1970. «Κάτι θέλω να κάνω για σένα» της είπε, «για τα παιδιά σου». «Χαίρομαι που προσδεύσατε» του είπε αυτή. «Δόξα τω Θεώ δεν θέλω κάτι άλλο...». «Αφού ξέρει καλά αγγλικά και γαλλικά η κόρη σου, θα την ήθελα στο ξενοδοχείο που φτιάχνουμε στην πλατεία Συντάγμα-

Η πλατεία Συντάγματος, όταν ακόμη σωζόταν μέρος του Κήπου των Μουσών. Στο βάθος διακρίνεται η οδός Ερμού

τος». «Ευχαριστώ, να είσαι καλά, αηλιά η κόρη μου ίσως πάει αεροσυνοδός στη SAUDIA...» Λίγες μέρες μετά πήρε η μάνα του Βαρδή... «Ελπίδα, στείλε την κόρη σου να τη δει ο Παύλος...» Με τη Μαρία ήμασταν στις αρχές της γνωριμίας. Ντρεπότανε και δεν ήθελε από υπερηφάνεια... Πήγαμε μαζί σ' ένα κτήριο γωνία Σταδίου και Καραγεώργη Σερβίας. Ανεβήκαμε στον τέταρτο με ασανσέρ και με τα πόδια στον πέμπτο. Ουρές οι Κρητικοί χαιρετούσαν τον Παύλο Βαρδινογιάννη. «Πάμε να φύγουμε», λέει η Μαρία. Επέμεινα. Πήγαμε και δεν ήξερα να συστηθώ ποιος είμαι. Ο Παύλος αγκάλιασε την Μαρία που του θύμιζε την Επισκοπή και τη δασκάλα Ελπίδα. «Να πας στον Αλεξανδρίδη για τα σχετικά και να πιάσεις δουλειά στο ξενοδοχείο... Δουλεύουν οι μαρμαράδες ακόμη, έχει σκόνες αηλιά σε θέλουμε εκεί, έναν δικό μας άνθρωπο, πριν λειτουργήσει το ξενοδοχείο με τ' όνομα του Νίκου Βαρδινογιάννη (N.J.V.)». Έτσι έπιασε δουλειά η Μαρία και θυμάμαι διηγήσεις της για επώνυμους καλεσμένους. Ο Τομ Πάππας κάποια μέρα κατέβηκε χωρίς παντελόνι, αηλιά με μισό ντύσιμο, γραβάτα, σακκάκι και όποιον έβλεπε του 'δινε 5 δολάρια... Εκεί η οικογένεια Βαρδή μέχρι να πάει στην Εκάλη. Προϊστάμενος της Μαρίας ήταν ο μετέπειτα Θωμάς Συνοδινός, του Αρχιεπί. Χριστόδουλου. Ο Γκμοχ, ο προπονητής του Παναθηναϊκού, έπαιζε με τον μικρό μας Κωστή λίγο αργότερα. Εκεί και ο Κοντομνός, κάποιο μεσημέρι τα έλεγε με τον Μιλητιάδη Νεκτάριο στο εστιατόριο στον ημιώροφο. Από εκεί παρακολουθήσαμε την κηδεία Α. Παπανδρέου. Πολλές οι μνήμες. Και μια σκηνή στα εγκαίνια που ο πεθερός μου συναντά τον Μπτσότση. Γνωστό απ' τα Χανιά και τα παιδικά τους χρόνια. «Τι κάνεις, Μανώλη», του είπε από μακριά ο Μπτσότσης. «Δεν

άλληλαξες ακόμα;» «Εγώ ν' αηλιάξω, Κωστή; Εσύ θα 'πρεπε», του είπε. Βγάλαμε και φωτογραφίες εκείνο το βράδυ με Βαρδή, με Γιώργο με την αδερφή μου Ελένη.

Φεύγοντας κάποιο βράδυ από την πλατεία Συντάγματος προς το πάρκινγκ της οδού Ξενοφώντος να πάρω το αμάξι μου στο υπαίθριο που είναι σήμερα η πρεσβεία της Κύπρου και παλιά στάβλοι του Όθωνα, καλησπερίζω τον Στράτο Διονυσίου, που τραγουδούσε στο κέντρο «ΣΤΡΑΤΟΣ» της Φιλελλήνων... «Πας σπίτι;» μου λέει. «Α, ρε τυχερό, θα κοιμηθείς σαν άνθρωπος και θα ξυπνήσεις με ήλιο... Εμείς όταν οι άλλοι πάνε για δουλειά πάμε για ύπνο... Είναι βαρύ κι ανάποδο αυτό... Γεια σου, ρε φίλε...».

Στην πλατεία Συντάγματος γνώρισα ένα πρωί τον ποιητή Μιχάλη Κατσάρο. Ηρθε για κάποια αποζημίωση στα γραφεία INTERAMERICAN... Γίναμε φίλοι, ερχότανε συχνά, του διάβαζα ποιήματά μου, μου απήγγελλε δικά του. «Πού πάνε οι φωνές μας;» μου 'πε μια μέρα ξαφνικά. «Πέφτουν στη γη, πάνε στον ουρανό; Τι γίνονται;» Του διάβασα ένα ποίημά μου «Το ποτάμι»... και

κοιτάζοντάς με μου 'πε να το εκδώσουμε μαζί. Εγώ δεν ήξερα τι «εσήμαινε» η πρόταση... Μου 'πε πολλά κολληκευτικά για το «ΝΑΙ» και τους... Ναίτες! Την άλλη μέρα πρωί-πρωί ήπιαμε καφέ στο «NEON» και μου 'φερε κι ένα χαρτί κιτρινωπό με υπογραφή του για συνεργασία στο «ΝΑΙ». Εγγραψε εκεί σε 3-4 τεύχη... Για πολλή χρόνια έλεγα και μου έλεγαν «Καλημέρα» όλοι οι «τύποι» της πλατείας Συντάγματος. Θυρωροί, εφημεριδάδες, καστανάδες, κουλουριτζήδες, ταξιτζήδες, παρκαδόροι, μπράβοι στα στριπτιζάδικα, βουλευτές, τραπεζίτες. Ο Τωβίλη (Ελληνική Τράπεζα) δούλευε τότε στη Citibank απ' τα χέρια του οποίου πήρα την πρώτη μου επιταγή αμοιβών από δουλειά ασφαλιστή.

Στην πλατεία πήρα και την προαγωγή μου σε Διευθυντή και σε Επιθεωρητή Πωλήσεων. Στην πλατεία Συντάγματος ήταν που έκληπα πολλές φορές για διάφορα... Στην πλατεία Συντάγματος έχω μια ΜΟΝΑΔΙΚΗ φωτογραφία με τον αδερφό μου Πάνο μπροστά στη σκοπιά του Αγνώστου Στρατιώτη όπου οι σκοποί εύζωνοι φορούν πρά-

Φωτ. 1-11. Συναντήσεις στα γραφεία Όθωνος 6 (διευθυντής Interamerican)

Φωτ. 12 - 13. Κηδεία Ανδρέα Παπανδρέου

Φωτ. 14. Η μάνα και η αδερφή

Φωτ. 15. Η Μαρία με πασατέμπο

Φωτ. 16. Μπαίνουν τα μάρμαρα του νεκροταφείου στην πλατεία

σινες στολές εκστρατείας και όχι φουστάνελλες την ημέρα της επιστράτευσης με την Κύπρο...

Ο Γ. Σκούρτης μου 'δειξε τα γραφεία του, Όθωνος και Φιλελλήνων γωνία, κολλητά με τα γραφεία του «Ασφαλιστικού ΝΑΙ», Φιλελλήνων 3, «μπουτίκ» Κολωνακίου τα έλεγε, κι ένα κρεβάτι όπου κοιμόταν τα με-

σημέρια κι άνοιγε με κουμπί βγαίνοντας απ' τον τοίχο... Οι συνάδελφοί του (σαν δεν ντρέπονται) άφησαν να κλείσει για λίγα ευρώ, σε σχέση με την ιστορία του. Τα ίδια έγιναν και με την Ασπίδα και την ιστορία της 60 χρόνων που την έγραψε στην πλατεία Συντάγματος, στην οδό Ερμού και πλατεία και Όθωνος 4 & 6. Βέβαια, όλοι οι προδότες

έχουν την τύχη του Ιούδα.

Ήξερα την κρυφή σκάλα διαφυγής και εξυπηρέτησης που έφτιαξε ο Ταμπουράς απ' το κτήριο Όθωνος αριθμός 4 στο Νο 6, στον 5ο όροφο.

Στην Όθωνος ήρθε και ο Ευριπίδης Νεοκλέους με τον Αδαμίδη και τον Μιχαηλίδη για να πάρουν ιδέες πριν ανοίξουν την

Εξοδοχία «Μεγάλη Βρετανία» και «Βασιλεύς Γεώργιος»

Η πλατεία Συντάγματος γύρω στα μέσα της δεκαετίας 1950. Στη γωνία της οδού Πανεπιστημίου με την οδό Βασιλέως Γεωργίου Α' το Μέγαρο Δημητρίου (1842) έργο του Θεόφιλου Χάνσεν. Το πρώτο και το κομψότερο ίσως έργο του Δανού αρχιτέκτονα στην Αθήνα. Από τα τέλη του 19ου αιώνα μετατράπηκε σε ξενοδοχείο με το όνομα «Μεγάλη Βρετανία». Το 1930 επεκτάθηκε προς την οδό Πανεπιστημίου. Το νέο πολυώροφο κτίριο προσπάθησε αδέξια να μιμηθεί το μέγαρο του Χάνσεν.

Ονομάστηκε τότε το αρχικό κτίριο Le petit palais.

Το 1957 το κτίριο κατεδαφίστηκε για να μεταβληθεί σύμφωνα με τον Τύπο «σε υπερμοντέρνο ξενοδοχείο» σύμφωνα με το νέο αρχιτεκτονικό σχέδιο του Κώστα Βουτσινά, το οποίο «δεν θίγει καθόλου την πρόσοψη μέχρι του Α' κτιρίου. Η σκάλα του ξενοδοχείου και οι αρκάδες θα ξανακτι-

στούν σχεδόν πανομοιότυπες. Έτσι για τους νοσταλγούς της Αθήνας θα μείνει ένα κομμάτι του παλιού κτιρίου που θα παρηγορεί την νοσταλγία τους και θα τους εξοικειώνει πιο εύκολα στη θέα του μεγαθηρίου που θα υψωθεί» (5/02/1952 Βήμα).

Το 2003-4 το κτίριο ανακαινίσθηκε ξανά.

Δίπλα του το ξενοδοχείο «King George».

Σήμερα στο ξενοδοχείο έχουν προστεθεί άλλοι δύο όροφοι και η όψη του με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων μετατράπηκε σε «νέο» νεοκλασική.

INTERAMERICAN Κύπρου. Στην Όθωνος έκανα και την ίσως πρώτη κοπή πίτας με γιορτή στην ελληνική αγορά με μεζέδες και κρασί στο υπ/μα, κάτι που αντέγραψαν αρκετοί αργότερα... Εγγραψε τότε ο Δ. Ρουχωτάς αρκετά κολακευτικά για μένα «ότι είμαι φιλοπρόσδος» κ.λπ. Τον ευχαριστώ πολύ, με παρακίνησε να γίνω καλύτερος. Ίσως να είναι και η πρώτη φορά που στο υπ/μά μου κλή-

θηκαν διευθυντές άλλων εταιρειών. Εκεί ήρθε και ο Φίλιππος Μωράκης, ο Δ. Δημάκης, ο Αχ. Νίνος, και ο Κ. Κουβελιώτης και η Λίζα Βαρδακάρη και ο Ηλίας Κοντογιάννης και τόσοι... ομιλητές ξένοι όπως ο Λευτέρης Θαλασσινός, η Σμαρούλα Παντελή, ο Καραγιάννης, ο Βλάσσης κ.ά. που έκαναν σχολές εκπαίδευσης ή έγραψαν βιβλία, όπως ο Γ. Τσακίρης, ο Α. Σπανός, ο Χρ. Σταυρίδης...

Στην πλατεία Συντάγματος, όταν ξεκίνησαν τα Αμοιβαία Κεφάλαια, εκτός των άλλων μια καθαρίστρια του Δήμου Αθηναίων μου 'φερε μια νάιλον μπιλεττα σκουπίδια γεμάτη εκατομμύρια να τα «επενδύσω» «εν λευκώ». Εκεί ήρθαν κάποιοι προδομένοι από Γερμανία να πάρουν τα «ένσημα» και τα λεφτά που τους έκλεψε κάποιος «έξυπνος» ασφαλιστής. Στην πλατεία Συντάγματος ήμουν όταν έγιναν

1

2

3

4

Φωτ. 1-5.

Συμμετοχή στον κομματικό φανατισμό

5

6

7

8

Φωτ. 6-8. Η σύζυγος Μαρία, του Meridien και του Βαρδινογιάννη, ο Μανώλης Νταγαδάκης, η Ελένη Σπύρου, ο Πάυλος και ο Βαρδής

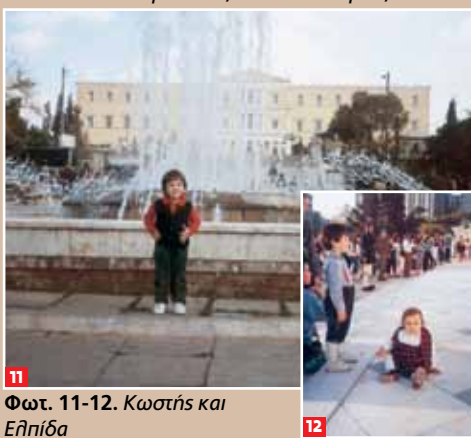
9

Φωτ. 9. Πτυχιούχος Νομικής

10

Φωτ. 10. Ημέρα επιστράτευσης, με στολές εκστρατείας οι εύζωνοι

Φωτ. 11-12. Κωστής και Ελπίδα

12

13

Φωτ. 13. Διοικητικό συμβούλιο (πρόεδρος) Συλλόγου Διστρατιωτών Άρτας, Όθωνος 6

πρόεδρος στους συλλόγους των Δημ. Σχολείων των παιδιών μου στο Μαρούσι, όταν έγινα αντιπρόεδρος στον Σύλλογο συντονιστών ασφαλιστών Ελλάδος και πρόεδρος του συλλόγου του χωριού μου, όταν αγό-

ρασα σπίτι. Εκεί γύρω γιόρτασα το πτυχίο Νομικής που ορκίσθηκα μόνος στο κεντρικό κτήριο Πανεπιστημίου. Κατηφορίζοντας με το «χαρτί» στο χέρι, μπήκα στο ΠΡΟΠΟ-Λαχεία Νικολαΐδη. Γειά σου, είπα στον λα-

χειοπώλη. Σήκω να με χαιρετήσεις να με συγχαρείς. Πήρα πτυχίο και δεν ήταν κάποιος δικός μου να με συγχαρεί. Κάν' το εσύ!

Εκεί κάποιοι συνάδελφοι Δ/ντές με πρό-

Μηροστά από τα Παλαιά Ανάκτορα εγκαινιάστηκε την 25η Μαρτίου του 1932 το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη έργο του αρχιτέκτονα Παντελή Λαζαρίδη σε καθαρό ύφος μοντέρνου κλασικισμού. Οι γλυπτικές παραστάσεις που κοσμούν το μνημείο, τόσο το κεντρικό ανάγλυφο του θνήσκοντος οπλίτη όσο και οι ορεικάληκινες ασπίδες δύο κλιμα-

δωσαν στα σχέδια για ένα ΜΕΓΑΛΟ ΥΠ/ΜΑ. Χάσαμε όλοι. Εκεί μου «φίλησε» το χέρι ένας αρχιτέκτων που σπούδαζε στην Ιταλία και πήρε πτυχίο με τα λεφτά της ασφάλειας που έκανα στον πατέρα του. Εκεί μου «φί-

λησε» τα χέρια κι ο Στράτος ο οικοδόμος, που με τα λεφτά της ασφάλειας είχε «κρέας» κάθε Κυριακή στο τραπέζι για την οικογένεια όταν έμεινε άνεργος από ατύχημα...

Εκεί θυμάμαι την μικρή Ελπίδα να «κοιμά-

κοστασίων εκατέρωθεν του βωμού, όπου μνημονεύονται οι νίκες του ελληνικού στρατού από το 1821 κι ύστερα, είναι έργα του γλύπτη Κώστα Δημητριάδη (1881-1943). Το μνημείο φρουρούν νύκτα και μέρα δύο εύζωνοι με την παραδοσιακή τους στολή. Η αλληλαγή φρουράς προσελκύει πάντα πολύ κόσμο, Έλληνες και ξένους.

ται» στο καρότσι μέσα στο γραφείο μου όταν εγώ «εκπαίδευα» απογέμματα αφού δεν είχα πού να την αφήσω... Εκεί ήταν που ο Στέλιος Αυγίκος μου πρότεινε να γίνουμε κουμπάροι και μου βάφτισε την Ελπίδα μα-

Το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη

ζί με τη Ζωή Θεοχάρη, κόρη του Κώστα Θεοχάρη ενός από τους ποιο τίμιους και άξιους αξωματικούς του πυροβολικού, εκεί ασφάλισα και την Άννα Βίση που την επισκέφθηκα κάπου στην οδό Λαχανά στην Κυψέλη. Με αγάπη με κάλεσε στην εγγραφή του δίσκου της Κίτρινο - Γαλάζιο στο στούντιο ΕΡΑ με τον Κώστα Φασόλη, μου έγραψε και αφιέρωση... για ευτυχία.

Εχω φωτογραφίες του Κωστή σε καρότσι

ΑΘΗΝΑ, 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1944, γωνία Καραγεώργη της Σερβίας και πηλατείας Συντάγματος. Οι τελευταίοι Γερμανοί φεύγουν, οι Αθηναίοι πανηγυρίζουν

και λίγο μεγαλύτερο να «παίζει» στα γραφεία, στις συναντήσεις, στις πίττες, στις γιορτές... Τον έχω και στην «κοιλιά» της μάνας του, δίπλα στον Σπύρο Αλεξανδράτο και τον Κοντομηνά, που έγκυος με συνόδευε σε συνέδρια και βραβεύσεις και προεκλογικές συγκεντρώσεις.

Η πηλατεία Συντάγματος είναι η μεγάλη και «ευρύχωρος» των ονείρων μου πηλατεία. Εκεί σ' αυτή την πηλατεία «χώνεψα» μέσα μου ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ και έφτιαξα ΜΙΑ τη δικιά μου. Γνωρίζω πολλά πράγματα, ειλικρινά είμαι πολύ τυχερός με όσα έμαθα.

Είναι η φιλοσοφία μου να είσαι στο κέντρο των εξελίξεων, στο κέντρο των μεγάλων αποφάσεων, στο επίκεντρο κάθε μέ-

Ενδιαφέρουσα άποψη των Αθηνών γύρω στα 1875, δημοσιευμένη στο Λεύκωμα «ΑΘΗΝΑΙ 1888» που εκδόθηκε από το Ιστορικό Αρχείο του Δήμου Αθηναίων. Ο Κήπος των Μουσών (πηλατεία Συντάγματος) βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη, ο Λυκαβηττός είναι ακόμη άδενδρος και ερημική η περιοχή της Μονής Πετράκη

ρας. Θυμάμαι πως αυτό είπα και στον Δ. Κοντομηνά τότε που αποφάσιζε τις επαγγελματικές τύχες μας. Θυμάμαι τι μου είπε:

«Πάρε 1,5 εκατομμύριο να φτιάξεις το γραφείο σου (1979-1980). Βάλε τις καρτέκλες στο ταβάνι, δεν με νοιάζει. Θέλω να νιώθεις καλά και να έχεις καλά αποτελέσματα». «Δεν πάω σε προάστιο, ούτε στην Αγία Παρασκευή που μου ήες ούτε στη Γλυφάδα. Ας πάει το μέλλον εκεί... Εγώ θέλω κέντρο! Εχει άλλο συμβολισμό» του είπα.

Ηταν πολλά αυτά που ο Θεός μου έδωσε στα χρόνια της υπομονής και δημιουργίας. Ηταν πολλά τα «Πάτερ ημών, ο εν τοις ουρανοίς» που «τολήμουσα» πάμπολλες φορές να πω «μυστικά» για μένα και τους άλλους, όταν η αβεβαιότητα με κυρίευε... Και απ' όσα θυμάμαι πλούσια η ευλογία του Θεού σε όλη. Αραιώνουν οι διαβάσεις μου από την οδό Όθωνος και Φιλελλήνων τελευταία, αλλά δεν ξεχνώ τη δύναμη και τη βεβαιότητα του «Δόξα τω Θεώ» που ένωθα στην ερώτηση «Πώς τα πας;» Για πολλά

ΑΘΗΝΑ, 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1974. Ο Μακάριος απευθύνεται από εξώστη του ξενοδοχείου της Μεγάλης Βρετανίας στο πλήθος που έχει συγκεντρωθεί στην πηλατεία Συντάγματος. Ο Κύπριος ηγέτης βρίσκεται στην ελληνική πρωτεύουσα έπειτα από παραμονή περίπου πέντε μηνών στο εξωτερικό, μετά την ανατροπή του στις 15 Ιουλίου.

χρόνια άλληλωστε κάθε μήνα, πρωτομηνιά, ερχότανε από τη Μητρόπολη (στο υπόγειο Μουσείο της υπάρχει κάποια ΔΩΡΕΑ από το «Ασφαλιστικό ΝΑΙ») πότε ο παπα-Νίκου Δημήτριος, πότε ο παπα-Ηλίας Δροσινός (που μου 'δωσε πρωτότυπα κείμενα του Μακρυγιάννη και δημοσίευσα στο «ΝΑΙ») και έκαναν αγιασμό... Για μέρες «ζούσα» μέσα στην ευωδία της ευλογίας και του λιβανιού και το νερό-αγίασμα το κράταγα μαζί με την ευχή που ξεχώριζα:

«Ο εν παντί καιρώ και πάση ώρα εν Ουρανοίς και επί Γης προσκυνούμενος και δοξαζόμενος Χριστός ο Θεός, ο μακρόθυμος, ο πολυέταλος, ο πολυευσπλαχνος, ο τους δικαίους αγαπών και τους αμαρτωλούς ελεών, ο πάντας καλών προς σωτηρίαν... Αυτός κύριε προσδέξαι... και ρύσας ημάς από πάσης θλίψεως, κακών και οδύνης... Τείχισον ημάς αγίους Σου Αγγέλοις, ίνα τη παρεμβολή αυτών φρουρούμενοι και οδηγούμενοι...».

Ευάγγ. Γ. Σπύρου
24.9.2011